

והנה כל הנ"ל הוא כשיטת אדה"ז בשו"ע שלו דס"ל דאסור להפסיק באמן, וי"ל שגם בסידורו ס"ל שאסור לענות אמן וז"ל הק': אעפ"כ אם שמע קדיש או ברכו או קדושה בין תפילין ש"י לתפילין של ראש מותר להפסיק ולענות עם הצבור ואע"פ שגורם ברכה אחרת על של ראש ואסור לגרום ברכה שאינה צריכה, לפי שיש אומרים שמברכים לעולם על ש"ר על מצות תפילין אף אם לא שח בינתיים, ואף שאין לנהוג כן לכתחילה דספק ברכות להקל מ"מ לענין איסור גרם ברכה שא"צ כדאי הם לסמוך עליהם שלא לבטל עניית דבר שבקדושה, עכלה"ק.

וביאור דבריו נלענ"ד, דהנה כל הטעם שס"ל להראשונים והפוסקים דצריך לכוך לכתחילה ב' ברכות מבאר אדה"ז בשו"ע סי' כ"ה סעי' י"ד וזלה"ק: ותקנו חכמים לכוך עוד ברכה אחרת על תפילין של ראש לפי שהיא חשובה והיא עיקר המצוה ויש בה יותר קדושה, לכן מפני חשיבותה קבעה ברכה לעצמה, עכלה"ק.

ועפ"ז י"ל שזה מחדש רבינו בהסידור, דהגם שהיא מחלוקת, וספק ברכות להקל, אבל לענין שלא לבטל מעניית דבר שבקדושה אז יש לסמוך על השיטה שמשום חשיבות דתש"ר עושין ברכה בפ"ע, על מצות תפילין, ולכן יש לכתחילה לענות לדבר שבקדושה, אבל כל זה הוא בנוגע שלא לבטל לעניית לדבר שבקדושה אבל לענות אמן אז אין אומרים שמותר לענות אמן וכנ"ל שדבר שבקדושה (שאין אומרים אותה אלא בעשרה) לענין זה הוא עדיף וזכות גדולה בזה, וכן אין כותב אדה"ז שמותר לשאול לשלום חבירו מפני הכבוד דגם זה אפשר שאינו יכול דדוקא דבר גדול כגון דבר שבקדושה.

וכל היתר זה הוא רק בתפילין שיש דס"ל שמברכין לכתחילה על תש"ר שתי ברכות אבל מובן שגם בהסידור ס"ל שבשאר כל הברכות שאין לענות לא דבר שבקדושה ולא שאילת שלום ולא אמן כמבואר גם בסדר ברכת הנהנין פרק טו סעי' א'. ויש להאריך בכ"ז.

וכ"ז הוא לעניו"ד, ולפסק הלכה לשאול מרי דאתרא נאמן.

יוסף לרמן

ח. בשו"ע אדמוה"ז או"ח סי' ת"נ סעי' ח' וסעי' י"א מובא שאסור להשכיר חדר לגוי להניח שם חמץ בחג הפסח וגו' רק אם משכיר יום אחד לפני ערב פסח וכו' אז מותר, והנה כבר עמדו קדמאי בזה גדולי האחרונים ז"ל מובא בשו"ת צ"צ ובשו"ת דברי נחמי' דלכאורה איך משכירים החדר לגוי עם החמץ בתוכו כשמוכרים את החמץ בשטר מכירת חמץ של אדמוה"ז כתוב שמשכירים גם החדר שהחמץ מונח בתוכו.

הנה הדברי נחמי' מתרץ שאדמוה"ז בסידור הולך אחר שיטת הראשונים שמתירים להשכיר חדר בשעה"כ, על השטר מכירת חמץ ג"כ עמד ע"ז ואומר שצריכים להשכיר את החדר יום א' קודם, אבל בעצמו כותב שזה דוחק גדול עיי"ש .

והנה לכאורה אפשר לומר דהנה הטעם אם משכירו יומיים קודם הפסח מותר הוא משום שאז בהבלעת חג הפסח עם שני ימים.

והנה אם משכירו ערב פסח אבל גם לכמה ימים לאחרי פסח הנה לכאורה נקרא ג"כ בהבלעה, הנה אם נאמר כן אז הכל מתורץ, משום שאדמוה"ז בשטר מכירת חמץ שלו כותב שצריכים להשכיר את החדר למשך יום או יומיים אחר חג הפסח.

בסי' תמ"ב בסופו: דיו שבישלו גוי בשכר, אם בתוך הפסח אסור לכתוב בו גזירה שמא יתן קולמוסו לתוך פיו, ואם קודם הפסח אז מותר לכתוב בו משום שאם אפילו יתן קולמוסו לתוך פיו אין בו חשש מפני שהוא אינו מתכוין לאכול ובגלל זה אינו חשוב מאכל עיי"ש.

כל האריכות ובסעיפים הקודמים, לכאורה אינו מובן קצת, מה בכך שנפסל מאכילת כלב בתוך הפסח הלא הוא אינו מתכוין לאכול ומה איכפת לן אם יתן קולמוסו לתוך פיו, ואם הטעם משום שאסור בהנאה, אז למה צ"ל הטעם משום שמא יתן קולמוסו לתוך פיו יאמר משום שאסור ליהנות ולכן אסור לכתוב.

הרב פרץ פייגענסאהן
- ברוקלין נ.י. -

ח ס י ד ו ת

ט. במאמר ד"ה החודש דש"פ צו, שבת הגדול ש.ז. (הנחות הת') מביא מאמר אדה"ז דשנת תקס"ח עמ"ש (ירמי' ט, כב, ואילך) "אל יתהלל חכם בחכמתו גוי' כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי גוי', דצלה"כ: ודאי מ"ש כתורה "חכם בחכמתו" אין הכוונה על שכל אנושי, אלא על חכמה אלקית, חכמת התורה (ובפרט ע"פ מה שציין אדמו"ר הצ"צ בהגהותיו למאמר הנ"ל שכן משמע בזהר (ח"ב קנח, ב), דמפרש דפסוק זה קאי על מארי תורה חכמים באורייתא), וא"כ מה זה דמסיים בסיפוי דקרא "אל יתהלל חכם בחכמתו גוי' כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי", וקשיא רישא לסיפא?

וממשיך שם בהמאמר: "ויש להוסיף בזה, דודאי מ"ש בזהר דקאי על חכמים באורייתא קאי על הלומר תורה לשמה, וא"כ מהו שמחדש במה שאמר השכל וידוע אותי". ע"כ.

והעירני אחד ממשנ"ת באוה"ת נ"ך (כרך ב) לירמי' ע' תתעח (נסמן גם בהנחת הת' שם) דמבאר מ"ש "אל יתהלל